

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 30.06.1969, sp. zn. 5 Cz 45/68, ECLI:CZ:NS:1969:5.CZ.45.1968.1

Číslo: 78/1970

Právní věta: Při rozhodování o určení, který z rozvedených manželů, kteří nemají nezletilé děti, bude dále užívat byt, přihlédne soud - vycházející z okolností konkrétního případu - např. k širším okolnostem rozvratu manželství, k sociálním (jmenovitě s ohledem na možnosti nového uspořádání bytových poměrů) a zdravotním poměrům rozvedených manželů, k společenskému významu a náročnosti jejich práce i k tomu, jak se kdo z rozvedených manželů přičinil o to, že nabyli právo užívání bytu, komu z nich a z jakých důvodů byl byt původně přidělen apod.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 30.06.1969

Spisová značka: 5 Cz 45/68

Číslo rozhodnutí: 78

Číslo sešitu: 8

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Byt, Hospodaření s byty

Předpisy: 40/1964 Sb. § 177

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 78/1970 sb. rozh.

Při rozhodování o určení, který z rozvedených manželů, kteří nemají nezletilé děti, bude dále užívat byt, přihlédne soud - vycházející z okolností konkrétního případu - např. k širším okolnostem rozvratu manželství, k sociálním (jmenovitě s ohledem na možnosti nového uspořádání bytových poměrů) a zdravotním poměrům rozvedených manželů, k společenskému významu a náročnosti jejich práce i k tomu, jak se kdo z rozvedených manželů přičinil o to, že nabyli právo užívání bytu, komu z nich a z jakých důvodů byl byt původně přidělen apod.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu z 30. 6. 1969, [5 Cz 45/68](#).)

Obvodní soud pro Prahu 4 zrušil rozsudkem z 18. 10. 1967 právo společného užívání bytu účastníků (rozvedených manželů) a určil, že byt bude dále užívat navrhovatel; odpůrkyni uložil povinnost byt vyklidit do patnácti dnů ode dne vykonatelnosti rozhodnutí obvodního národního výboru o přidělení náhradního bytu nebo poskytnutí náhradního ubytování. Své rozhodnutí odůvodnil tím, že - s ohledem na to, že z manželství účastníků nejsou nezletilé děti - přihlédl hlavně k společenské

důležitosti povolání navrhovatele a k jeho chování za trvání manželství. Tyto skutečnosti nemohl podle názoru soudu vyvážit nepříznivý zdravotní stav odpůrkyně, popř. ta skutečnost, že v době rozhodování soudu prvního stupně byla odpůrkyně těhotná, když otěhotněla až po delší době po rozvodu manželství účastníků.

Městský soud v Praze potvrdil rozsudkem ze 6. 2. 1968 rozsudek soudu prvního stupně, a to v podstatě ze shodných důvodů. V době rozhodování odvolacího soudu došlo ke změně v tom směru, že odpůrkyně nebyla již těhotná; dítě se nenarodilo živé.

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou Nejvyššího soudu, že byl rozsudky soudů obou stupňů porušen zákon a zrušil je.

Z odůvodnění:

Podle ustanovení § 177 o. z. rozhoduje soud o zrušení práva společného užívání bytu manželů, jestliže se rozvedení manželé nedohodli sami o užívání bytu. Toto ustanovení neobsahuje však hlediska (s výjimkou zřetele na zájmy nezletilých dětí podle § 177 odst. 3 o. z.), jimiž se má soud řídit při úvaze o tom, který z rozvedených manželů má být určen dalším uživatelem bytu. Nejde o ojedinělé ustanovení občanského zákoníku, které postrádá taková hlediska; za takového stavu je třeba vycházet ze zásad občanskoprávních vztahů, jak to vyplývá z ustanovení článku VIII o. z.

K určení hledisek, ke kterým má soud brát zřetel při rozhodování v těchto věcech, aby jeho rozhodnutí odpovídalo zmíněným zásadám, přispěje především úvaha o tom, proč toto rozhodování - zasahující nesporně do bytové politiky - bylo svěřeno soudům. Z důvodové zprávy k občanskému zákoníku se podává, že rozhodování o dalším užívání bytů rozvedených manželů svěřil zákon soudům proto, že „soudy znají důvody rozvodu a poměr manželů k dětem, takže mohou nejlépe posoudit, který z rozvedených manželů má větší právo na byt“. V souladu s tím lze mít za to, že nikoli nepodstatným hlediskem budou tedy (vedle zájmů nezletilých dětí, kteréžto hledisko nepřichází v této věci v úvahu) příčiny rozvodu manželství, tedy širší okruh okolností rozvratu manželství; k těmto okolnostem přihlédly soudy v tomto případě náležitě.

Nelze také pominout, že právní problematika rozhodování o dalším užívání bytů rozvedených manželů vyrůstá z ekonomické sféry, jmenovitě z nedostatku bytů potřebných k urychlenému zajištění odděleného bydlení rozvedených manželů; přitom uspokojení potřeby bydlení tvoří jeden ze základních článků uspokojování hmotných a kulturních potřeb občana, tedy i rozvedeného manžela. Funkce práva osobního užívání bytu záleží pak v tom, že společnost poskytuje jeho prostřednictvím byty těm občanům, kteří nemají možnost bydlet ve vlastních domech. Při uspokojování potřeby bydlení občanů zabezpečováním bytů ze státní výstavby nejsou bez významu i celkové sociální poměry občanů; a z toho vyplývá, že sociální hledisko není podřadné ani při rozhodování soudů o dalším uživateli bytu po zrušení práva společného užívání bytu manžely. V této věci si soudy obou stupňů neopatrily k posouzení věci ze sociálního hlediska úplné podklady, týkající se sociálních poměrů účastníků, jmenovitě s ohledem na jejich možnosti k různému řešení jejich bytových poměrů. Pro závěr, že odpůrkyně získala z vypořádání bezpodílového spoluvlastnictví účastníků prostředky na družstevní bytovou výstavbu, není opory ve skutkových zjištěních.

V neposlední řadě je důležité objasnění, jak se kdo z účastníků přičinil o to, že nabyli právo užívání tohoto bytu, komu a z jakých důvodů byl byt původně přidělen apod. Z přípisu odboru bytového hospodářství ONV v P. 1 z 5. 2. 1968 je patrné, že podle obsahu spisů o přidělení bytu měl být byt přidělen odpůrkyni; soudy si však tyto spisy nevyžádaly a ani jinak blíže nezkoumaly, proč byl byt přidělen právě odpůrkyni.

Při zkoumání pracovního zařazení a společenského významu práce účastníků řízení vycházely soudy

obou stupňů ze zpráv závodních výborů ROH a organizací, u nichž pracují účastníci; avšak tyto zprávy nejsou obsahově rovnocenné a nemohou být proto postačujícím podkladem pro závěry, které z nich soudy obou stupňů činily. Zpráva závodního výboru ROH u organizace, u níž pracuje návrhové, obsahuje i zhodnocení pracovní činnosti návrhové, kdežto zpráva závodního výboru ROH u organizace, u níž pracuje odpůrkyně, nesděljuje, v jakých pracovních podmínkách vykonává odpůrkyně svou činnost, nehodnotí náročnost její práce, její odpovědnost apod. Pak ovšem je neúplné i výsledné hodnocení, které vychází z neúplných podkladů u jednoho z účastníků řízení; nelze vyloučit, že jen z tohoto důvodu hodnotí soudy obou stupňů práci odpůrkyně jako méně významnou, i když přitom přihlíží k tomu, že odpůrkyně vykonává svou práci při nepříznivém zdravotním stavu.

Dosavadní skutková zjištění trpí tedy v uvedeném směru neúplností, jež mohla mít vliv na rozhodnutí o tom, který z účastníků řízení má být dalším výlučným uživatelem bytu po zrušení práva společného užívání bytu manželů. Soudy obou stupňů tak porušily zákon v ustanoveních § 6, 120 odst. 1 a § 132 o. s. ř. v souvislosti s ustanoveními § 177 odst. 1 a článku VIII o. z.